

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 145. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359415536/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

fremstiller engelsk Folke-Ejendommelighed i dens skarpeste Begrænsning.

Midt i dette plastiske og musikalske Folk, der er saa godmodigt, saa barnligt, saa ubekymret om sin Værdighed og saa umoralsk i Ordets engelske Forstand, føler han, som er vant til at sætte Livets Betydning i Opfyldelsen af et vist Øbegreb af Pligter og Værdighedsregler, sig ganske ilde stedt. Han mangler Kunstsans; han anlægger snart en boglig, snart en sædelig, snart en gudelig Maalestok paa Kunsten, stødes overalt og kan Ingenting forstaa. Han opdager nogle Reliefer paa Peterskirkenes Døre. Hvad ligner hans Forundring, da han ser at de forestiller Scener af Ovids Forvandlinger, Leda med Svanen og lignende! Det er jo det rene Hedenskab. Corinna fører ham hen i Colosseum, og hans eneste Indtryk er, ligesom samtidigt Oehlsenschlägers, Følelsen af at staa paa et uhyre Rettersted og sædelig Harme over de Ugerninger, som her udøvedes mod de første Kristne. Han træder ind i det sixtinske Kapel og, ukyndig som han er i Kunstens Historie, bliver han i høj Grad oprørt over, at Michelangelo har dristet sig til at male Gudfader selv i Person med et bestemt begrænset menneskeligt Legeme, som var det en Jupiter eller en Zeus. Han forarges ligeledes ved i Michelangelos Profeter og Sibyller Intet at finde af den ydmyge kristelige Aand, som han ventte at træffe i et kristent Kapel.

Ethvert af disse forskellige Punkter har Forfatterinden afluret Livet. Italien forudsætter kunstneriske, eller som vi Danske plejer at sige, æstetiske Anlæg hos den Besøgende. Man plejer at inddele det menneskelige Liv i tre forskellige Krese, den praktiske, den teoretiske og den æstetiske. Den praktiske Betragtning af Skoven er den, om Egnen er sund, eller Ejerens, som anslaar den i Brænde, den teoretiske er Botanikerens, som studerer Planteverdenens Egenskaber videnskabeligt, den æstetiske eller kunstneriske endelig er den, som blot har Øje for, hvorledes Skoven tager sig ud. Det er denne sidste Sans, som mangler Oswald. Han har ingen Øjne; hans Forstand og hans Moral har berøvet hans Sanser deres Friskhed. Derfor formaar han ikke at glemme Indholdet over Formen, derfor vækker Colosseums Arena ingen anden Betragtning hos ham end Erindringen om alt det Blod, som her med Urette blev udgydt. I Corinna's Hævden af den modsatte Betragtningmaade føler man Indflydelsen fra Tyskland, særlig Paavirkningen fra A. W. Schlegel, det første

Pust af den vaagnende romantiske Aand i Tyskland. Thi hvad Romantiken, hvor forskelligt den end opfattes i de forskellige Lande, bestandig hævder er, at det Skønne er sit eget Formaal eller, som det i Tyskland hed, *Selbstzweck*, en Tanke, man henter fra Kants *Kritik der Urtheilskraft*, en Bestemmelse ved Skønheden, der nu bliver sat som Opgave for Kunsten. Paa Fransk udtryktes dette i Formlen *l'art pour l'art*, og paa Dansk fremtræder denne Anskuelse første Gang i Oehlenschlägers Digte, f. Eks. i *Poesien forsvare sig* eller Digtet *Morgenuvandring i Langelandsrejsen*.

Men det er ikke blot Kunsten, det er Befolkningen og Livet i Italien, som for at forstås og vurderes maa ses med Kunstner-Øjne. Intet er almindeligere end i Syden at træffe Englændere eller Tyskere eller Franskmand, som ud fra deres nationale Synspunkt finder Alt at laste. Tyskerne finder at Kvinderne mangler den sky Blufærdighed, det Jomfruelige, som de er vant til at betragte som Skønhedsideal. Englænderne stødes ved Manglen paa Renlighed og Orden, Franskmandene ved at den selskabelige Underholdning er saa ringe og Prosaen saa slet.

Corinna viser, at Kvindens Skønhed, som i Italien ikke er af moralsk, men af plastisk og malerisk Art, fordrer et Øje, som er modtageligt for Farve og Form og ikke sløvet ved Læsning af Sort paa Hvidt. Hun stiller den italienske Improvisation i Modsætning til den franske Konversation og finder, at den ingenlunde har ringere Værd.

Et forstandigt Folk som Englænderne dyrker Forretningslivet og det praktiske Liv, en følelsesfuld Nation som den tyske dyrker Musik, et aandrigt Folkefærd som det franske konverserer, det vil sige: faar sine Indfald gennem Samtaler og Samliv med Andre, et fantasifuldt Folk som Italienerne endelig improviserer, det vil sige, stiger naturligt fra de sædvanlige Følelser til Poesi. Corinna siger: «Jeg føler mig som Digter, saasnart min Aand hæver sig, saasnart den i endnu højere Grad end ellers foragter Egenkærlighed og Lavhed, endelig saasnart jeg mærker, at en skøn Handling nu vilde være mig let; da er det at mine Vers er bedst. Jeg er Digter, naar jeg beundrer, naar jeg foragter, naar jeg hader, ikke af personlige Grunde, men paa hele Menneskehedens Vegne.» Og hun nøjes ikke med at forsvare den lette Nattergalesang, som er hvad Italienerne da i Reglen forstod ved lyrisk Poesi. Hun forklarer den overdrevne Vægt,